

eternam patriam conscendat. Debet autem prudentie intendere. vt prudēter prouideat. veraciter intelligat. intellectaq; memoriter retineat. Debet iusticie ut religiosus. pius. humilisq; fiat. vt gratiam & vindicationē. obseruantiam & ueritatem cōseruet. pactumq; & par iudicatum & legem custodiat. Debet fortitudini frus dium impendere. vt in agnificentiam. & fidentiam. pacientiam. & perseuerantiam habeat. Debet temperantie. vt continens. clemens. & moderatus fiat. & super hęc omnia ut pacis & charitatis fidus executor existat. que scilicet est vinculum perfectionis. His autem speciebus virtutum perfecte adornatus. & sapientie lumine illustratus homo dei. rite & congrue seruitium potest agere. atq; oratoris officium digne potest in ecclesia implere. quem antiqua diffinitio affirmat uirum bonum & dicendi peritum esse debere. Si ergo hęc diffinitio in oratoribus gentilium obseruabatur. multo magis in oratoribus Christi obseruari conuenit. quorum non solum sermo. immo etiam tota uita doctrina uirtutum debet esse. Sed quia de modo inueniendi ea que intelligenda sunt in scripturis multa iam diximus. adiuuante domino de proferendo ea que intellecta sunt pauca dicemus. ut hoc nouissimo libro totum hoc opus claudamus.

QVID DEBEAT DOCTOR
CATHOLICVS IN DICENDO
DO AGER E. Ca. XXVIII.

debet igitur diuinarum scripturarum tractator & doctor. defensor recte fidei ac debellator erroris. & bona docere. & mala dedocere. atq; in hoc opere sermones conciliare (auerfos. remissos erigere.

s iij

nesciētibz qđ agere, quid expectare debeāt, intimas
re, ubi aut beniuolos, intentos, dociles, aut inuenerūt
aut ipse fecerunt, cetera peragenda sunt sicut postulat
causa. Si docendi sunt qui audiunt, narratione facien-
dum est, si tamen indigeat ut res de qua agitur innotes-
cat, vt autem quę dubia sunt, certa fiant, documentis
adhibitis rationandum est. Qui uero audiunt, monen-
di sunt potius quam docendi, vt in eo quod iam sciunt
agendo non torpeant, & rebus quas ueras esse fatent,
assensum accommodent. Maioribus dicendi uiribus
opus est, ubi obsecrationes & increpationes, concita-
tiones & exercitationes, & quęcumq; alia ualent ad
commouendos animos sunt necessaria. Et hec quidem
cuncta quę dixi, omnes fere homines in his quę lo-
quendo agunt, facere non quiescunt, sed cū alij faciant
obtusę, deformiter, frigide, alij acute, ornate, uehe-
menter illum ad hoc opus unde agimus oportet acce-
dere iam qui potest disputare vel dicere sapienter, etiā
si non potest eloquenter, ut proffit audientibus etiā
sapienter, si minus quam prodesset eloquenter posset
dicere. Qui uero affluit insipienti eloquentia, tanto
magis cauendus est, quanto magis ab eo in his quę au-
dire inutile est delectatur auditor, & eum quem disser-
te dicere audit, etiā uere dicere existimat. Hęc autē
scientia nec illos fugit qui artem Rhetoricam docen-
dam putauerunt. Fassi sunt enim sapientiam sine elo-
quentia parum prodesse ciuitatibus, eloquentiam uer-
o sine sapientia nimium obesse plerumq; prodesse
nunquam. Sapienter autem dicit homo tanto magis
vel minus, quanto in scripturis sanctis maius minusue
proficit, non dico in eis multum legendis memorięq;
mandandis, sed bene intelligendis, & diligēter earum
sensus indagādis. Sūt enī q eas legūt ut teneāt, negle-
gūt ne itelligāt, qbus lōge sine dubio p̄ferēdi sunt qui

uerba eorum minus tenent, &
vident, sed utiq; qui & cu-
porent intelligi. Hinc ergo q
etiam quod non potest eloqui
tenere maxime necessarium e-
peritorem certum finem
dorem, ut qđ dicitur in uer-
quoniam solum sapienter uerū
dicere, quo profecto plus pro-
adlegatos uel audientes, &
eloquenter cum multo magis
rhetoricę uel precepto, si in-
dōm, non solum eloquenter
vel dicere uerū predicatio-
eloquenter dicunt, uerū
auāritia sunt ergo ecclesiā
non solum sapienter, sed &
quibus legendis magis non i-
est, sicut dicitur si ueraciter
**QUOD AVTHORES U-
RORVM ET SAPIEN-
TES FIERVNT.**
k. ad op̄s for̄s q̄ querit
h. q̄ q̄ scrip̄ta dicitur
nō habent a uerbo
res sicut in eloquentes
quid ad uerū pro d̄cipiūm
quid dicitur, facillime sol-
uere, omnes qui recte it-
t̄r̄ similes, nō eos
sunt enī quędam eloque-
nter docet, est quę similes
non personę nō congruat
non intelligi minus qđ app̄

pectare debet. inima
dociles. au. inuenerit
enda sunt. locu. p. p. p. p.
unt. narratiue. hinc
de qua. agitur. hinc
certa. sunt. documentis
uero. audiri. m. m. m. m.
in. eo. quod. iam. scimus
quas. ueras. esse. haberi.
tibus. dicendi. uiribus
crepationes. concitaz
cum. alia. ualent. ad
effaria. Et. hec. quidem
omnes. in. his. qua. lo
quunt. sed. et. alii. habent
in. acute. ornate. uehes
e. agimus. oportet. acc.
uel. dicere. sapienter. etia
uoluit. audientibus. etiam
esse. eloquentes. possent
mi. eloquentia. ratio
gis. ab. eo. in. his. que. au
t. et. eum. quem. dixer
e. existimat. Hic. autem
Rhetoricam. docent
m. sapientiam. line. elo
quibus. eloquentiam. ue
re. plerumq. prodeste
licet. homo. ratio. magis
sanctis. maior. minime
n. legendis. memorie. q.
tis. et. allegiter. earum
s. legat. ut. tenet. ne. q.
u. u. p. p. p. p. p. p. p. p. p.

verba eorum minus tenent. & cor eorū sui cordis oculis
vident. sed utriusq; qui & cum uolet eas dicit. & sicut
oportet intelligit. Huic ergo qui sapienter debet dicere.
etiam quod non potest eloquenter uerba scripturarū
tenere maxime necessarium est. Quanto enim se pau
periorē cernit in suis. tantum in istis oportet eum di
tiorē. ut qd dixerit suis uerbis. prebeat & illis. Porro
qui non solum sapienter. uerum etiam eloquē ter uult
dicere. quo profecto plus proderit. si utriusq; potuerit.
ad legendos uel audiendos. & exercitatione imitādos
eloquenter eum multo magis quam magistris artis
rhetoricę uacare precepto. si tunc hij qui legunt & au
diuntur. non solum eloquenter. sed etiā sapienter dixisse
uel dicere ueraci predicatione laudantur. Qui enim
eloquenter dicunt suauiter. qui sapienter salubriter
audiuntur. Sunt ergo ecclesiastici uiri qui diuina eloqa
non solum sapienter. sed & eloquenter tractauerunt.
quibus legendis magis non sufficit tēpus. quā de esse
ipsi studentibus & uacantibus possunt.

QVOD AVTHORES CANONICORVM LI
BRORVM ET SAPIENTES ET ELOQVEN
TES FVERVNT. Ca. XXIX.

h (quorum scripta diuinitus inspirata) canonem
nobis saluberrima autoritate fecerunt. sapien
tes tātummodo. an eloquentes nuncupandi sint? que
quidem questio apud me ipsum. & apud eos qui mecū
quod dico sentiunt. facillime soluitur. Videri potest. &
audeo dicere. omnes qui recte intelligunt. quod illi lo
quuntur simul intelligere. nō eos aliter loqui debuisse.
Sicut autem est quedam eloquētia que magis etatem
iuuenilem docet. est que senilem. nec iam dicenda elo
quentia si personę nō congruat eloquentis. Vbi uero
nō eos intelligo. minus qdē apparet mihi eorū eloquē